

Asia: VN/4099/2024

Lausuntopyyntö: Työryhmämietintö hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät

Mitä mieltä olette esityksen yleisistä tavoitteista ja päämääristä? Saavutetaanko esityksellä hallitusohjelman yleiset tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä?

Hankintalain uudistuksen tavoitteet, kuten kustannussäästöt, kilpailun lisääminen ja pk-yritysten aseman vahvistaminen, ovat oikeansuuntaisia. On tärkeää, että hankintayksiköt sitoutuvat aidosti kilpailutuksen kehittämiseen ja vuoropuheluun yritysten kanssa. Hankintojen osiin jakamisen korostaminen ja markkinakartoituksen roolin vahvistaminen ovat tärkeitä keinoja pk-yritysten mahdollisuuksien parantamiseksi. Sallan Yrittäjät ry kannattaa Lapin Yrittäjät ry:n antamaa lausuntoa asiasta.

Hankintojen valmistelu

Hankintojen valmistelua koskevilla ehdotuksilla pyritään lisäämään hankintojen huolellista valmistelua, markkinakartoituksen käyttöä, sekä kilpailua julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on saada lisää tarjontaa ja säästöjä. Työryhmän mietinnössä ehdotetussa ratkaisussa on samanaikaisesti pyritty varmistamaan, että se on käytännön hankintatoimen näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

- **Kuinka hyvin hankintalain 65, 75, 124 ja 125 §:iä koskeva esitys edistää markkinakartoituksen käyttöä ja hankinnan huolellista valmistelua?**

Esitys kannustaa markkinakartoitukseen, mutta se ei ole riittävää. Markkinakartoituksen tulisi olla pakollinen kaikissa kansalliset kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa. Laadukas valmistelu ja markkinavuoropuhelu parantavat hankintojen laatua, edistävät innovaatioita ja ehkäisevät keskeytyksiä sekä valituksia.

- **Ovatko esitetyt keinot sopivia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi?**

Uudistukset tukevat hankintaprosessin avoimuutta ja kilpailullisuutta, mutta velvoittavammat markkinakartoitus- ja osiin jakamista koskevat säädökset vahvistaisivat pk-yritysten osallistumismahdollisuuksia. Panostus hankintojen huolelliseen valmisteluun lisää pitkällä aikavälillä kustannustehokkuutta ja säästöjä.

Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen

Mitä mieltä olette esityksessä ehdotetusta sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskevasta vaatimuksesta? Onko se mielestänne tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen?

Ehdotettu sidosyksiköiden vähimmäisomistusosuuden vaatimus on tarkoituksenmukainen, toteuttamiskelpoinen ja tukee kilpailun lisäämistä. Keinotekoisien markkinarajojen poistaminen edistäisi pk-yritysten kasvua ja loisi uusia liiketoimintamahdollisuuksia myös pienille paikkakunnille. Tämä on erityisen tärkeää kunnissa, joissa markkinat ovat jo valmiiksi pienet.

Minkälaisia vaikutuksia esitetyllä sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella mielestänne on?

-

- **Jos sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, mitä toimenpiteitä ja niistä aiheutuvia kustannuksia muutos todennäköisesti aiheuttaisi edustamanne organisaation eri toimialojen kannalta ja yleisesti?**

Pk-yritykset paikkakunnalla saisivat paremmat mahdollisuudet osallistua julkisiin hankintoihin. Markkinoiden avaaminen tukisi paikallisten yritysten kasvua, edistäisi uusien toimijoiden tuloa alueelle ja toisi kustannussäästöjä julkiselle sektorille. Hankintaprosessien kehittäminen ja avoimuuden lisääminen vahvistaisivat elinvoimaa ja työllisyyttä pienillä paikkakunnilla.

- **Mitä toimenpiteitä organisaationne aikoo sidosyksikön omistajana tehdä vähimmäisomistusrajaa koskevan sääntelyn seurauksena (esimerkiksi jatkuuko toiminta markkinaehtoisena, puretaanko yhtiö, pilkotaanko yhtiö, ryhdytäänkö muihin toimenpiteisiin?)**

-

- **Minkälaisia taloudellisia tai muita hyötyjä muutoksesta todennäköisesti seuraisi?**

Markkinoiden avaaminen tukisi paikallisten yritysten kasvua, lisääisi kilpailua ja avoimuutta sekä toisi kustannussäästöjä julkiselle sektorille. Yksityiset toimijat ovat usein myös kustannustehokkaampia.

Ovatko esitetyt sidosyksiköitä koskevat siirtymäajat mielestänne riittävät? Kuinka paljon aikaa muutoksiin tarvitaan?

Esitetyt siirtymäajat ovat riittävät.

- **Mitä siirtymäaikaa vaativia toimenpiteitä sidosyksiköitä koskeva kirjaus aiheuttaisi?**

-

Mietinnön liitteinä olevissa eriävissä mielipiteissä on esitetty poikkeuksia sidosyksiköiden omistusosuusvaatimukseen. Tulisiko vaatimukseen säätää poikkeuksia? Minkälaiset poikkeukset olisivat tarkoituksenmukaisia?

Poikkeuksia omistusosuusvaatimukseen ei tule säätää. Sidosyksikön liikevaihtoon perustuva poikkeus ei tue kilpailun lisäämistä, sillä pienetkin sidosyksiköt voivat muodostaa yhdessä merkittävän markkinan. Myöskään asukasmääräraja ei ole perusteltu, sillä pk-yritysten osallistumismahdollisuuksien parantaminen hyödyttää myös pieniä kuntia. Kilpailun ja elinkeinorakenteen monipuolistaminen tukee alueen elinvoimaa.

Turvallisuus ja huoltovarmuus

Vastaako esitys turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeviin tarpeisiin? Onko esitetty muutos riittävä keino varmistaa turvallisuuden toteutuminen hankinnan elinkaaren aikana ottaen huomioon EU-hankintadirektiivien reunaehdot, sekä muu turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeva sääntely?

Huoltovarmuus ja turvallisuus ovat tärkeitä näkökohtia hankinnoissa, ja niiden huomioiminen hankintaprosesseissa on tarpeen. Yksityisillä yrityksillä on merkittävä rooli kriittisten palveluiden tuottajina, ja hankintayksiköiden on varmistettava, että turvallisuusvaatimukset ovat selkeästi määriteltynä tarjouspyynnöissä ja hankintailmoituksissa.

Rikosrekisteriotteen pakollisuudesta luopuminen

Rikosrekisteriotteiden pakollisesta käytöstä luopumista koskevan ehdotuksen tavoitteena on sujuvoittaa hankintamenettelyjä ja vähentää hallinnollista taakkaa.

-

- **Missä määrin muutos vaikuttaa hallinnolliseen taakkaan yhtäältä hankintayksiköiden ja toisaalta tarjoajien kannalta ja edistää näitä tavoitteita?**

Hallinnollisen taakan keventäminen on kannatettavaa. Rikosrekisteriotteen pakollisuuden poistaminen voi nopeuttaa hankintaprosesseja, kunhan korvaavat valvontamenetelmät ovat riittävän tehokkaita.

Hankintojen ilmoittaminen

Mitkä ovat näkemyksenne hankintojen ilmoittamista koskeviin muutoksiin? Lisäävätkö ehdotetut muutokset hankintojen avoimuutta tarkoituksenmukaisella tavalla?

Suorahankintojen ja sopimusmuutosten jälki-ilmoitusten tarkentaminen lisää läpinäkyvyyttä ja mahdollistaa paremman seurannan. Hankintojen avoimuuden parantaminen tukee kilpailua ja auttaa yrityksiä osallistumaan hankintoihin paremmin.

Muut huomiot

-

Virkkula Sara
Sallan Yrittäjät